

ภาพ: วงแชมเบอร์ แสตงรับเสด็จพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสิริภาจุฑาภรณ์ เสด็จไปทรงเป็นประธานเปิดงาน
“๑๐๐ ปีราชภัฏพิบูลสงคราม เทิดไถ่องคร้าชน” วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2565 เวลา 15.00 น.
ณ ศูนย์วัฒนธรรมภาคเหนือตอนล่าง วังจันทน์ริเวอร์วิว
ที่มา: วรชาติ กิจเรณู

ดุซญีนิพนธ์การประพันธ์เพลง:
เสียงแห่งพิษณุโลกสำหรับวงแชมเบอร์ออร์เคสตรา
Doctoral Music Composition:
The Sound of Phitsanulok for Chamber Orchestra

วรชาติ กิจเรณู¹

Worachat Kitreun

E-mail: worachatk@gmail.com

ณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร²

Narongrit Dhamabutra

Received: February 1, 2022

Revised: March 30, 2022

Accepted: March 31, 2022

¹ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Doctoral student, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University

² อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร. คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Advisor, Professor Dr., Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University

บทคัดย่อ

ดุซก๊ินีพนธ์การประพันธ์เพลง “เสียงแห่งพิชญโลก” สำหรับวงแชมเบอร์ ออร์เคสตรา เป็นบทประพันธ์เพลงร่วมสมัยในลักษณะดนตรีพรรณนาที่ได้แรงบันดาลใจมาจากสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ วิถีชีวิตของชาวพิชญโลก ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญ สร้างบทประพันธ์ที่เป็นเหมือน ภาพสะท้อนแห่งวิถีและเป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพิชญโลก โดยบทเพลงมีความยาวประมาณ 30 นาที แบ่งออกเป็น 5 ท่อน ได้แก่ วัดใหญ่ พระราชวังจันทน์และศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช กว๋ยเตี้ยวห้อยขาสามล้อถิบ และเรือนแพ ซึ่งจะมีแนวทำนองหลักในแต่ละท่อนแตกต่างกันตามสถานที่ เป็นบทประพันธ์เพลงในรูปแบบอังกูญแจเสียง โดยใช้โน้ตห้าเสียงในรูปแบบบันไดเสียงเพนตาโทนิคเพื่อสื่อถึงความเป็นท้องถิ่น ในลีลาเสียงสำเนียงแห่งทำนองแบบดนตรี ตะวันออก มีการนำเสนอเทคนิคของการประพันธ์เพลง อัตราจังหวะ รูปแบบจังหวะ การแปรทำนองที่ยังคงทำนองหลักและมีการสร้างสีสันของเสียงดนตรีโดยมีการผสมผสานการจัดรูปแบบวงออร์เคสตราพร้อมกับเครื่องดนตรีไทย “ระนาดเอก” เพื่อแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของบทประพันธ์เพลง

คำสำคัญ: บทประพันธ์เพลง ออร์เคสตรา เสียงแห่งพิชญโลก

Abstract

Doctoral music composition “The Sounds of Phitsanulok” for chamber orchestra is a contemporary composition in a descriptive musical style inspired by essential tourist attractions and lifestyles of the Phitsanulok people, a province with a long history. The objectives are to study information about tourist attractions and important places to create a song that reflects the way of life as a medium for promoting cultural tourism in Phitsanulok Province. The total length of the composition is approximately 30 minutes and is divided into five movements: Wat Yai, Wang Chan Palace and King Naresuan Shrine, Kuytiew Hoy-kha, Sam-lor Thib and Ruean Pae. The main melody in each movement is different

according to the location that has been defined; most of the main melodies use the pentatonic scale and are based on tonal music. To convey the locality with an oriental music accent, it uses an effortless composition technique, rhythm, rhythmic pattern, and scales, using the principle of transpose to maintain the main melody and the creation of music by combining the orchestra's arrangement with Thai musical instruments, "Ranat Ek," to represent the uniqueness of the composition.

Keywords: composition, orchestra, sounds of Phitsanulok

บทนำ

การประพันธ์เพลงเป็นงานสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับเสียง ใช้องค์ความรู้ทางทฤษฎีและศาสตร์ทางดนตรีเพื่อสร้างสรรค์ให้เป็นบทเพลง ซึ่งประกอบด้วย จังหวะ ความดัง-เบา เสียงประสาน เนื้อดนตรี สีสนของเสียง สังคีตลักษณ์ และเทคนิคอื่นๆ ที่นักประพันธ์เพลงจะคิดค้นขึ้นมาให้มีความแตกต่างจากนักประพันธ์เพลงคนอื่น มากน้อยต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรัชญาและแนวคิดทางศาสนาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ดนตรีพรรณนาเป็นประเภทของการบรรเลงดนตรีที่พยายามบรรยายเรื่องราว ซึ่งอาจผ่านทางชื่อเพลงหรือรูปแบบของบทเพลงโดยใช้จิตนาการ (Sutthajit, 2003, pp. 101-104) รวมถึงการใช้เครื่องดนตรีและวัตถุตีทางดนตรีประจำถิ่นของผู้ประพันธ์ที่ได้นำมาดัดแปลงให้เข้ากับดนตรีตะวันตกจนเกิดเป็นบทเพลงที่เป็นเอกลักษณ์ หรือเสียงเฉพาะตัวของนักประพันธ์คนนั้นๆ

ดุष्ฎิณินพันธ์การประพันธ์เพลง “เสียงแห่งพิชญโลก” สำหรับวงแชมเบอร์ ออร์เคสตรา ผู้วิจัยใช้การผสมผสานระหว่างดนตรีตะวันตกและดนตรีตะวันออก เข้าด้วยกัน นำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในจังหวัด พิชญโลก ซึ่งเมืองพิชญโลกเป็นเมืองที่ปรากฏในศิลาจารึกตั้งแต่สมัยสุโขทัยและในช่วงเวลาที่ต่างกันโดยเรียกว่า “เมืองสองแคว” (Jiajanpong, 1997, p. 37) สถานที่ท่องเที่ยว ที่สำคัญได้แก่ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (วัดใหญ่) ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช พระราชวังจันทน์ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ อาหารการกินของชาวพิชญโลก ที่ยังคงมีเอกลักษณ์ เช่น ก๋วยเตี๋ยวห้อยขา สามล้อถีบและเรือแพ ในปัจจุบันยังไม่มี บทประพันธ์สำหรับวงออร์เคสตราที่สร้างขึ้นสำหรับจังหวัดพิชญโลกโดยเฉพาะ จะพบ

ก็แต่บทเพลงขนาดเล็กๆ ซึ่งเป็นบทเพลงในลักษณะเพลงลูกทุ่ง เช่น เพลงพิชญ์โลกาม ประพันธ์โดย รท.จنگล ไกรฤกษ์ และจำทิว มาเม่น หลังจากนั้นได้มีการปรับเนื้อร้อง โดยเพิ่มอำเภอนครไทย อำเภอพรหมพิรามและอำเภอชาติตระการและส่วนท้ายของ เพลงให้สมบูรณ์ ซึ่งเพลงถือว่าเป็นเพลงประจำจังหวัดพิชญ์โลก เพลงพิชรักพิชญ์โลก แต่งโดย อุดม ทรงแสง เพลงพิชญ์โลก รุ่งเรือง เมืองวีรชน ประพันธ์โดยพิพัฒน์ เอกภาพินทร์ เป็นต้น

ดุชฎินิพนธ์การประพันธ์เพลง “เสียงแห่งพิชญ์โลก” สำหรับวงชมเบอร์ ออร์เคสตรา เป็นบทประพันธ์ที่ผู้วิจัยได้ประพันธ์ขึ้นเพื่อต้องการให้ผู้ฟังได้จินตนาการ ถึงบรรยากาศของสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดพิชญ์โลก ความงดงามของแหล่งท่องเที่ยวทั้งที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดและวิถีชีวิตของผู้คนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพิชญ์โลก โดยใช้รูปแบบของออร์เคสตราในการสื่อถึงบรรยากาศ อารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ดังกล่าว และพยายามใช้เทคนิคและการใช้เครื่องดนตรีที่หลากหลายเพื่อให้เกิดความเหมาะสมในบทเพลง แนวคิดในการประพันธ์เพลง “เสียงแห่งพิชญ์โลก” สำหรับวงชมเบอร์ ออร์เคสตรา แบ่งออกเป็น 5 ท่อน คือ วัดใหญ่ พระราชวังจันทน์และศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช กว๊านเตี้ยห้อยขา สามล้อถีบ และเรือนแพ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าเป็นสถานที่ที่ผู้คนส่วนใหญ่รู้จักและมักจะมาท่องเที่ยวเป็นประจำ

จากแนวคิดที่กล่าวมาทั้งหมดทำให้ผู้วิจัยนำมาประพันธ์เป็นบทเพลง “เสียงแห่งพิชญ์โลก” สำหรับวงชมเบอร์ออร์เคสตรา ซึ่งเป็นทั้งบทประพันธ์สำหรับวงชมเบอร์ออร์เคสตราสำหรับจังหวัดพิชญ์โลกและร่วมเผยแพร่และอนุรักษ์สถานที่ที่สำคัญ รวมทั้งส่งเสริมวิถีชีวิตของชาวพิชญ์โลกต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญของจังหวัดพิชญ์โลก
2. เพื่อสร้างบทประพันธ์ที่เป็นเหมือนภาพสะท้อนแห่งวิถีชีวิตของจังหวัดพิชญ์โลก
3. เพื่อเป็นอีกหนึ่งช่องทางสื่อในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพิชญ์โลก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญของจังหวัดพิษณุโลก
2. ศึกษาเทคนิคการประพันธ์ บทประพันธ์เพลงและทฤษฎีดนตรีที่เกี่ยวข้อง เช่น การประสานเสียง การเรียบเรียง เสียงประสานสำหรับวงออร์เคสตรา เทคนิคการพัฒนาโมทีฟ เป็นต้น
3. หาอัตลักษณ์ที่เป็นเหมือนภาพสะท้อนของแต่ละเป็นท่อน แล้วนำมาประพันธ์ทำนองหลัก
4. ดำเนินการประพันธ์เพลงและขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา
5. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
6. ดำเนินฝึกซ้อมและหาข้อบกพร่องต่างๆ ในแนวเครื่องดนตรีแต่ละแนวจากนักดนตรี
7. จัดแสดง

ผลงานวิจัย

บทประพันธ์เพลง “เสียงแห่งพิษณุโลก” สำหรับวงชมเบอร์ออร์เคสตรา เกิดจากความประทับใจและการใช้ชีวิตอยู่ในจังหวัดพิษณุโลกของผู้ประพันธ์ที่ต้องการนำเสนอวิถีชีวิตความเป็นอยู่และความเชื่อ โดยได้รับแรงบันดาลใจจากสถานที่ต่าง ๆ ด้วยการนำตัวเองไปสัมผัสเพื่อสัมผัสความรู้สึกของสถานที่และวิถีชีวิตเหล่านั้น มานำเสนอในรูปแบบของบทเพลงร่วมสมัย ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกประพันธ์บทเพลงในแต่ละท่อน รวมถึงจากคำขวัญประจำจังหวัดมากำหนดเป็นบทเพลงต่าง ๆ ในบทประพันธ์เพลงชุดนี้เพื่อให้เกิดความหลากหลายของการนำเสนอผลงาน ซึ่งประกอบด้วยท่อนเพลง 5 ท่อน ซึ่งแต่ละท่อนได้แรงบันดาลใจที่แตกต่างกันออกไป สามารถอธิบายบทประพันธ์เพลงได้ดังนี้

ท่อนที่ 1 วัดใหญ่

ท่อน “วัดใหญ่” หรือ “วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร” ผู้ประพันธ์ต้องการภาพสะท้อนในบรรยากาศของผู้คนที่มีจิตศรัทธาในเรื่องพระพุทธศาสนา ต้องการที่พึงพอใจ การขจัดสิ่งชั่วร้าย สร้างความสงบสุขภายในจิตใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ประพันธ์คิดว่าถ้าคนเราไม่เดือดร้อนก็จะไม่มองหาสิ่งคลายร้อน โดยเฉพาะทางจิตใจ วัดใหญ่ จึงเป็นสถานที่ที่รวมให้ผู้คนทั้งหลายเดินทางมาเพื่อต้องการกราบไหว้พระพุทธชินราช

ทำบุญทำทาน หรือแม้กระทั่งเสียงโชคด้วย “ลือตเตอร์” ซึ่งทำนองในตอนนี้นี้จึงมีลักษณะที่ค่อนข้างหม่นหมองเป็นส่วนใหญ่

ท่อน “วัดใหญ่” มีเนื้อดนตรี (texture) แบบดนตรีประสานแนว (homophony) และมีโครงสร้างโดยทั่วไปเป็นตอนต่างๆ ดังนี้

(1) Intro	ห้องที่ 1 – 13
(2) ตอน A (ประกอบด้วยประโยค a และ b)	ห้องที่ 14 – 43
(3) ตอน B (ประกอบด้วยประโยค a b และ a')	ห้องที่ 44 – 105
(4) ตอน C	ห้องที่ 106 – 147
(4) Coda	ห้องที่ 148 – 159

Intro ตอนเกริ่นนำอยู่ในบันไดเสียง G ไมเนอร์ ในห้อง 1 – 13 ทำนองจะกระจายไปในเครื่องดนตรีต่าง ๆ จากเครื่องดนตรีเสียงต่ำไปเสียงสูง ในลักษณะการเลียน (imitation) เริ่มทำนองด้วยเชลโล วิโอลา ไวโอลินแนวที่ 2 และไวโอลินแนวที่ 1 ตามลำดับ (ตัวอย่างที่ 1)

ตัวอย่างที่ 1 การเลียน “วัดใหญ่” (ห้องที่ 1 – 6)

The image shows a musical score for four instruments: Violin I, Violin II, Viola, and Violoncello. The key signature is G minor (three flats) and the time signature is 4/4. A tempo marking indicates a quarter note equals 60 beats per minute. The score illustrates a melodic imitation exercise. The Violoncello part starts with a melodic phrase marked 'mf'. This phrase is then imitated by the Viola, Violin II, and Violin I in sequence, each marked 'mf'. The Viola part includes a dynamic change to 'p' (piano) for a sustained note. The Violoncello part also has a dynamic change to 'mf' later in the passage.

ตอน A ห้องที่ 14 – 43 ทำนองหลักอยู่ในบันไดเสียง D ไมเนอร์ ผู้ประพันธ์ได้นำแนวคิดการใช้โน้ตเสียงค้ำ (pedal note) ในห้องที่ 14 – 25 ดังจะเห็นได้จากไวโอลินแนวที่ 1 และไวโอลินแนวที่ 2 เล่นเป็นเสียงประสานยาวจนจบประโยค (ตัวอย่างที่ 2) ประโยค a ผู้ประพันธ์ใช้เสียงเครื่องดนตรีบาซซูนและระฆังราว เพื่อเสริมให้เป็นบรรยากาศของวัด ใช้เสียงเครื่องดนตรีโอโบเป็นแนวทำนองหลักก่อนที่คลาริเน็ตจะรับแนวทำนองสอดประสาน เครื่องดนตรีฟลูตเล่นแนวเสียงทำนองหลัก ในช่วงหลัง (ตอน b) ยังมีการใช้แนวทำนองสอดประสานอยู่ในช่วงต้นโดยทรมโบบนและทรมเป็ต เป็นทำนองหลักโดยการใช้การพลิกกลับ (inversion) จากแนวทำนองในช่วงต้น

ซึ่งก่อนจบช่วงหลังผู้ประพันธ์ยังคงใช้ทำนองสอดประสานแต่ได้เปลี่ยนเป็นคอร์ด G#dim เพื่อให้เกิดเป็นเคเดนซ์แบบ viio/V – V (G#dim – A)

ตัวอย่างที่ 2 โน้ตเสียงค้ำ “วัดใหญ่” (ห้องที่ 14-21)

Musical score for strings (Violins I & II, Viola, Violoncello, Double Bass) from measures 14 to 21. The score shows a ternary form structure with dynamics ranging from pp to mf.

ตอน B อยู่ในสังคีตลักษณะสามตอน (ternary form) โดยประโยค a ในห้องที่ 44 – 50 อยู่ในลักษณะการเลียน (imitation) ในบันไดเสียง D ไมเนอร์ เริ่มทำนองด้วยไวโอลินแนวที่ 1 แนวไวโอลาและแนวไวโอลิน 2 ตามลำดับ (ตัวอย่างที่ 3)

ตัวอย่างที่ 3 การเลียน “วัดใหญ่” (ห้องที่ 44-50)

Musical score for woodwinds (Flute, Oboe, Clarinet, Bassoon) from measures 44 to 50. The score shows imitation between instruments with dynamics ranging from mf to mp.

ประโยค b เป็นทำนองใหม่ อยู่ในบันไดเสียง A ไมเนอร์ ท่อนนี้เปลี่ยนความเร็ว จังหวะ $\theta = 125$ เพื่อให้เกิดบรรยากาศตื่นเต้น เร้าใจ มีการเคลื่อนที่ของเสียงที่รวดเร็ว เป็นแนวประสาน ทำนองหลักจะเปลี่ยนแปลงคล้ายกับการแปรทำนอง (variation) ถึงแม้ว่าจะอยู่ในบันไดเสียง A ไมเนอร์ แต่มีโน้ตบางตัวที่ผู้ประพันธ์ขยี้มาจากบันไดเสียงอื่นๆ เช่น Eb, Ab และ Bb ดังจะเห็นได้จากกลุ่มเครื่องลมไม้อยู่ในบันไดเสียง G ไมเนอร์ เป็นต้น

ตอน C (ไตรสรณคมน) พระรัตนตรัยหรือไตรสรณคมน บทแห่งพระคาถาภาวนาให้จิตรวมเป็นสมาธิเข้าสู่ความสงบได้ ผู้ประพันธ์จึงได้นำบทสวดนี้มาใช้เป็นทำนองหลักในตอนนี้ เริ่มต้นห้องที่ 106 – 147 ในบันไดเสียง A ไมเนอร์ ในตอนนี้มีการเปลี่ยนอัตราจังหวะสามและอัตราจังหวะสี่ค่อนข้างบ่อย ใช้โน้ตคู่ 2 ไมเนอร์ เช่น A และ Bb (ตัวอย่างที่ 4) เพื่อให้ความรู้สึกถึงความสงบนิ่ง ไม่มีการเคลื่อนไหว และใช้ทำนองจากตอน A เป็นแนวทำนองสอดประสาน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างท่อนเพลง ตัวอย่างที่ 4 โน้ตคู่ 2 ไมเนอร์ “วัดใหญ่” (ห้องที่ 112-117)

Coda ในห้องที่ 148 – 159 นำทำนองจากตอน A มาพลิกกลับ แต่บางชั้นคู่จะมีการปรับเพื่อให้ได้ทำนองที่อยู่ในบันไดเสียง D ไมเนอร์ (ตัวอย่างที่ 5)

ตัวอย่างที่ 5 การพลิกกลับทำนอง Coda “วัดใหญ่”

ท่อนที่ 2 พระราชวังจันทน์และศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

พระราชวังจันทน์เป็นสถานที่ที่ทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เคยเป็นที่ประทับพระมหากษัตริย์ไทยหลายพระองค์ รวมทั้งสมเด็จพระนเรศวรมหาราชในเมื่อครั้งทรงพระเยาว์ และการค้นพบพระราชวังจันทน์ที่สร้างพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชไว้ในบริเวณเดียวกัน ผู้ประพันธ์มีแนวคิดที่จะให้ทั้งสองตอนบรรเลงต่อเนื่องกัน จากเรื่องเล่าเกี่ยวกับพระราชวังจันทน์ว่า มีอาจารย์ท่านหนึ่งได้ฝันในขณะที่

เข้าเวรกลางคืนที่โรงเรียนพิชญ์โลกพิทยาคมเมื่อครั้งยังตั้งอยู่ในบริเวณพระราชวังจันทน์ว่า
ได้ยินเสียง ม้า เสียงช้างและไพล่พลทหารเป็นจำนวนมาก บทเพลงในท่อนนี้ผู้ประพันธ์
จำลองบรรยากาศโดยใช้บันไดเสียงโครมาติก (chromatic scale)

ท่อนพระราชวังจันทน์และศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราชมีเนื้อดนตรีแบบ
ประสานแนว และมีโครงสร้างโดยทั่วไปเป็นตอนต่าง ๆ ดังนี้

- (1) ตอน พระราชวังจันทน์
 - (1.1) Intro ห้องที่ 1 – 8
 - (1.2) ประโยค A ห้องที่ 9 – 17
 - (1.3) ประโยค B ห้องที่ 18 – 29
 - (1.4) ประโยค C ห้องที่ 30 – 51
 - (1.5) ประโยค D ห้องที่ 52 – 75
- (2) ตอน ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช
 - (2.1) Intro ห้องที่ 76 – 80
 - (2.2) ประโยค A ห้องที่ 81 – 95
 - (2.3) ประโยค B ห้องที่ 96 – 121

โดยเริ่มจากตอน “พระราชวังจันทน์” เริ่มต้นด้วยเทคนิคกลุ่มเสียงก๊ัด
(cluster) ในห้องที่ 1 – 8 เพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ไม่ชัดเจนเหมือนอยู่ในความฝัน
แล้วตามด้วยแนวทำนองที่ใช้บันไดเสียงโครมาติก โดยมีพื้นหลังเครื่องสายใช้เทคนิค
การริวโน้ต (tremolo) ในห้องที่ 9 – 12 โดยใช้แนวคิดมาจากเพลง *Orchestral Pieces*,
Op. 16 ประพันธ์โดยเชินแบร์ก (Arnold Schoenberg) ซึ่งใช้ลักษณะการประพันธ์
เพลงแบบ "total chromaticism" (ตัวอย่างที่ 6)

ตัวอย่างที่ 6 บันไดเสียงโครมาติก “พระราชวังจันทน์” (ห้องที่ 9-12)

The image shows a musical score for five woodwind instruments: Piccolo (Picc.), Flute (Fl.), Oboe (Ob.), Clarinet (Cl.), and Bassoon (Bsn.). The score is for measures 9 through 12. The tempo is marked as quarter note = 80. The dynamics are marked as *mp* (mezzo-piano) for the Piccolo, Flute, and Oboe, and *mf* (mezzo-forte) for the Clarinet and Bassoon. The woodwinds play a chromatic scale, with the Piccolo, Flute, and Oboe playing sustained notes and the Clarinet and Bassoon playing a moving line. The strings play a tremolo accompaniment.

แล้วเข้าสู่ทำนองหลักในครั้งที่ 18 – 29 ทำนองในช่วงนี้อยู่ในบันไดเสียง D ไมเนอร์ ให้บรรยากาศเหมือนเผชิญกับบางอย่างที่น่ากลัวน่าเกรงขาม แต่ผ่อนคลายมากกว่าช่วงที่ผ่านมา ทำนองหลักช่วงแรกจะอยู่ที่กลุ่มเครื่องสาย หลังจากนั้นจะเป็นกลุ่มเครื่องลมไม้บรรเลงทำนองหลักแบบการซ้ำ (repetition) โดยในครั้งที่ 30 – 51 ยังคงสร้างบรรยากาศเหมือนตกอยู่ในฝันร้าย พยายามวิ่งหนีบางอย่าง ช่วงนี้จะมีลักษณะจังหวะที่เร็ว ต่อเนื่องยาวนานโดยเริ่มที่กลุ่มเครื่องสาย กลุ่มเครื่องลมไม้และกลุ่มเครื่องสายอีกครั้งในช่วงท้าย (ตัวอย่างที่ 7)

ตัวอย่างที่ 7 บรรยากาศฝันร้าย “พระราชวังจินทน์” (ครั้งที่ 42-43)

เมื่อเข้าสู่ครั้งที่ 52 – 75 บรรยากาศเริ่มคลี่คลายมากขึ้น แต่ยังเหมือนตกอยู่ในภวังค์และงุนงงอยู่ ทำนองหลักในช่วงนี้จะอยู่ที่กลุ่มเครื่องทองเหลือง ในบันไดเสียง D ไมเนอร์ มีลักษณะจังหวะที่ไม่ซับซ้อนเหมือนช่วงที่ผ่านมา ถึงแม้ว่าทำนองหลักจะเป็นลักษณะจังหวะที่ไม่ซับซ้อน แต่กลุ่มเครื่องสายและกลุ่มเครื่องลมไม้ยังบรรเลงประกอบด้วยจังหวะที่รวดเร็วเพื่อให้ยังคงหลงเหลือบรรยากาศของการวิ่งหนีอยู่ (ตัวอย่างที่ 8)

ตัวอย่างที่ 8 บรรยากาศการวิงหนี “พระราชวังจันทน์” (ห้องที่ 66 - 69)

ตอน ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ใช้สังคีตลักษณะสองตอน (binary form) ตอน A เริ่มต้นด้วยกลุ่มเครื่องกระทบในห้องที่ 76 - 80 แล้วเข้าสู่ทำนองหลักในบันไดเสียง F เมเจอร์ ในลักษณะการประโคมแตร (fanfare) โดยกลุ่มเครื่องทองเหลือง (ตัวอย่างที่ 9) ทำนองหลักจะมีการบรรเลงซ้ำอีกครั้งแต่เปลี่ยนเป็นบันไดเสียง Bb เมเจอร์ โดยกลุ่มเครื่องลมไม้ ในห้องที่ 88 - 95 ก่อนจบด้วยคอร์ด F ในห้องที่ 96 ส่วนตอน B ในห้องที่ 96 - 105 นี้ จังหวะจะเร็วกว่าช่วงแรกเพื่อให้ได้บรรยากาศเพลงมาร์ช โดยเริ่มทำนองหลักด้วยกลุ่มเครื่องสายในบันไดเสียง C เมเจอร์ แล้วจบด้วยคอร์ด F ก่อนที่จะเปลี่ยนเป็นคอร์ด Eb หรือคอร์ดที่ 4 ในบันไดเสียง Bb แล้วจบด้วยคอร์ด G

ตัวอย่างที่ 9 การประโคมแตร “ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช” (ห้องที่ 81 - 85)

ท่อนที่ 3 กว๊ายเตี่ยวห้อยขา

ท่อน “กว๊ายเตี่ยวห้อยขา” ใช้บันไดเสียงเพนตาโทนิค (pentatonic scale) ในการสร้างทำนองและใช้เนื้อดนตรีแบบประสานแนวและมีโครงสร้างดังนี้

(1) ตอน A (ประโยค a)	ห้องที่ 1 – 35
ตอน A (ประโยค b)	ห้องที่ 36 – 87
(2) Transition	ห้องที่ 88 – 103
(3) ตอน B (ประโยค a)	ห้องที่ 104 – 119
ตอน B (ประโยค b)	ห้องที่ 120 – 139
(4) Coda	ห้องที่ 140 – 147

ทำนองหลักในตอน a ผู้ประพันธ์สร้างขึ้นด้วยการใช้บันไดเสียงเพนตาโทนิค เพื่อต้องการให้ได้สำเนียงเอเชีย ตั้งแต่ห้องที่ 1 – 21 ใช้บันไดเสียง A ไมเนอร์ เพนตาโทนิค (A C D E G) และในห้องที่ 21 ผู้ประพันธ์ใช้คอร์ด Do7 เพื่อเคล้าเข้าหาบันไดเสียง F# ไมเนอร์ ซึ่งจะเป็นการเคล้าเข้าหาบันไดเสียงใหม่แบบครึ่งเสียง (ตัวอย่างที่ 10) ตัวอย่างที่ 10 คอร์ด Do7 “กว๊ายเตี่ยวห้อยขา” (ห้องที่ 19-22)

เมื่อเข้าสู่ทำนองประโยค a ในบันไดเสียง F# ไมเนอร์ ในห้องที่ 22 – 27 ผู้ประพันธ์ใช้การเปลี่ยนบันไดเสียงอีกสองครั้งจากบันไดเสียง F# ไมเนอร์ ไปยังบันไดเสียง C# ไมเนอร์ และ A ไมเนอร์ ตามลำดับ เพื่อกลับมาสู่บันไดเสียง A ไมเนอร์ อีกครั้ง ในห้องที่ 28 – 35 (ตัวอย่างที่ 11)

ตัวอย่างที่ 11 ทำนองที่แปรมาจากทำนองเพลง ประโยค a “ก้วยเตี่ยวห้อยขา” (ห้องที่ 28-32)

ตอน A ประโยค b ในห้องที่ 36 – 51 นำทำนองหลักมาบรรเลงโดยใช้เทคนิค พลิกกลับ ในบันไดเสียง A ไมเนอร์ เพนตาโทนิค ซึ่งต่อมาในห้องที่ 52 – 67 ยังเป็น ทำนองหลักเดิมเหมือนตอน b แต่ย้ายบันไดเสียงไปยังบันไดเสียง D ไมเนอร์ เพนตา โทนิค จึงกลับเข้าสู่ทำนองหลักแต่อยู่ในบันไดเสียง D ไมเนอร์ เพนตาโทนิค ในห้องที่ 68 – 87 โดยในห้องที่ 86 – 87 ผู้ประพันธ์ใช้คอร์ด E เพื่อให้สามารถกล่าเข้าหาบันได เสียง A เมเจอร์ ของช่วงเชื่อม (transition) ได้ เป็นการใช้เคเดนซ์สมบูรณ์ (perfect cadence) (ตัวอย่างที่ 12)

ตัวอย่างที่ 12 perfect cadence “ก้วยเตี่ยวห้อยขา” (ห้องที่ 86-88)

ตอน B ประกอบด้วย 2 ตอน (binary form) ประโยค a เริ่มในห้องที่ 88 – 103 ปรับอัตราความเร็วให้เร็วขึ้นและเปลี่ยนบันไดเสียงเป็น A เมเจอร์ ทำนอง หลักใหม่ที่ใช้ลักษณะจังหวะจากทำนองในตอนแรกเล็กน้อย ตอน b นำเสนอทำนอง ใหม่ในบันไดเสียง A เมเจอร์ ในห้องที่ 104 – 119 ทิศทางส่วนใหญ่ของทำนอง จะเป็น ทิศทางขาลงของบันไดเสียงเพื่อต้องการให้บรรยากาศผ่อนคลาย (ตัวอย่างที่ 13) ในห้องที่

120 – 139 ย้ายไปสู่อันโดเสียง A ไมเนอร์ ซึ่งเป็นกุญแจเสียงคู่ขนาน (parallel key) ทำนองในช่วงนี้จะมีทิศทางขึ้นและลงอยู่ตลอดเวลาเพื่อสร้างให้เกิดบรรยากาศเศร้าใจเล็กน้อย

ตัวอย่างที่ 13 ทำนอง B (ตอน a) “ก้วยเตี่ยวห้อยขา” (ห้องที่ 104-107)

โดยในตอน Coda ระหว่างห้องที่ 140 – 147 ซึ่งเป็นทำนองหลักเดิมในอันโดเสียง A ไมเนอร์ (ตัวอย่างที่ 14)

ตัวอย่างที่ 14 ตอน Coda “ก้วยเตี่ยวห้อยขา” (ห้องที่ 140 – 143)

ท่อนที่ 4 สามล้อถีบ

จากแนวคิดที่ได้จากรูปทรงของล้อจักรยานที่มีลักษณะเป็นวงกลม ผู้ประพันธ์จึงได้นำทฤษฎีดนตรี วงจรคู่สี่ (circle of fourth) และวงจรคู่ห้า (circle of fifth) มาเป็นวัตถุดิบในการสร้างทำนองหลักในท่อนนี้ และได้นำเสียงบรรยากาศรอบๆ สถานที่ที่จักรยานสามล้อถีบปั่นไป เช่น วัด สถานีรถไฟ ตลาด โดยท่อน สามล้อถีบ ผู้ประพันธ์แบ่งเพลงเป็น 7 ตอน มีโครงสร้างดังนี้

- (1) Intro ห้องที่ 1 – 5
- (2) Theme ห้องที่ 6 – 21
 Variation ห้องที่ 22 – 36
- (3) วัดใหญ่ ห้องที่ 37 – 54
- (4) สถานีรถไฟ ห้องที่ 55 – 75
- (5) ตลาดรถไฟ ห้องที่ 76 – 84
- (6) การจราจร ห้องที่ 85 – 114
- (7) Coda ห้องที่ 115 – 134

ทำนองหลัก (theme) เริ่มตั้งแต่ห้องที่ 6 – 21 ทำนองหลักใช้การเคลื่อนที่ของทำนองคู่ 4 และคู่ 5 เพื่อสื่อถึงการหมุนวนของล้อรถจักรยานที่เวลาวิ่งจะหมุนเป็นวงกลมซึ่งคล้ายกับหลักของวงจรคู่สี่และวงจรคู่ห้า รวมกับเทคนิคการเล่นโน้ตในบันไดเสียง Bb หลังจากนั้นก็เปลี่ยนไปสู่บันไดเสียง Eb ก่อนจบตอนนี้ด้วยคอร์ด C (ตัวอย่างที่ 15) ตัวอย่างที่ 15 การเขียน “สามล้อถีบ” ห้องที่ 6 – 11

การแปร ในห้องที่ 22 – 36 ใช้ทำนองหลักมาแปรทำนอง โดยส่วนมากจะเป็นการพัฒนาลักษณะจังหวะ (rhythmic development) และเทคนิคการพลิกกลับ (ตัวอย่างที่ 16)

ตัวอย่างที่ 16 การแปรทำนอง “สามล้อถีบ” (ห้องที่ 25 – 28)

“วัดใหญ่” ตอนนี้ใช้บทสวด “ไตรสรณคมน์” ซึ่งเป็นทำนองหลักของท่อน วัดใหญ่ ทำนองหลักใช้โน้ตขั้นคู่ 2 ไมเนอร์ เช่น โน้ต C และ โน้ต D^b เป็นต้น และใช้ การเปลี่ยนศูนย์กลางเสียงในลักษณะวงจรคู่สี่ โดยเริ่มจากเสียง C ย้ายไป F และ B^b ตามลำดับ (C – F – B^b) นอกจากนี้ยังมีทำนองของตอน theme แทรกอยู่ด้วย (ตัวอย่างที่ 17)

ตัวอย่างที่ 17 ทำนองบทสวด “ไตรสรณคมน์” “สามล้อถีบ” (ห้องที่ 37-42)

10 Wat Yai

สถานีรถไฟ ตอนนี้นำผู้ประพันธ์เพลงได้แนวคิดการปรับลักษณะจังหวะและ อัตราจังหวะจากเพลง Pacific 231 ประพันธ์โดยอเนกเกอร์ (Arthur Honegger) ซึ่ง ได้บรรยายถึงหัวรถไฟพลังไอน้ำ ทำนองเพลงจะเริ่มจากจังหวะช้าด้วยความเร็ว $\Theta = 80$ แล้วค่อย ๆ เร่งจังหวะให้เร็วขึ้นเรื่อยๆ (accelerando) คล้ายกับการเคลื่อนที่ของรถไฟ ด้วยความเร็ว $\Theta = 100$ (ตัวอย่างที่ 18) ช่วงท้ายจังหวะจะช้าลงคล้ายกับรถไฟเข้าจอด ที่ชานชาลา

ตัวอย่างที่ 18 การเร่งอัตราความเร็ว “สามล้อถีบ” ห้องที่ 64 – 67

นอกจากที่ได้กล่าวมาผู้ประพันธ์ยังได้จำลองเสียงหวูดรถไฟไว้ที่กลุ่มเครื่องลมไม้ ได้แก่ ฟลูต โอโบและคลาริเน็ต และเสียงล้อของรถไฟที่วิ่งผ่านข้อต่อของรางรถไฟเป็นจังหวะไว้ที่กลุ่มเครื่องดนตรีเสียงต่ำ ได้แก่ บาสซูน เซลโล ดับเบิลเบส และกลองสแนร์ (ตัวอย่างที่ 19)

ตัวอย่างที่ 19 การจำลองเสียงหวูดรถไฟ “สามล้อถีบ” (ห้องที่ 55 – 58)

ตลาดรถไฟ เป็นตลาดที่ตั้งอยู่ใกล้ๆ กับสถานีรถไฟจึงเรียกชื่อว่า “ตลาดรถไฟ” ผู้ประพันธ์ต้องการสร้างบรรยากาศให้เห็นผู้คนที่เดินหาซื้ออาหาร ผลไม้ ขนมหวานในตลาดแห่งนี้ ตอนตลาดรถไฟนี้ยังคงใช้หลักการวงจรรู 4 แต่มีการปรับโน้ตบางเสียงแบบครึ่งเสียงหรือโครมาติกมากขึ้น (ตัวอย่างที่ 20)

ตัวอย่างที่ 20 ทำนองตลาดรถไฟ, “สามล้อถีบ” (ห้องที่ 76 – 80)

การจรรยา ช่วงนี้ไวโอลินแนวที่ 1 จะเล่นเทคนิคเสียงหลอก (harmonic) เพื่อเลียนเสียงกริ่งของรถจักรยานเลียนแบบบรรยากาศบนท้องถนนในอัตราจังหวะ 9/8 หลังจากนั้นในห้วงที่ 103 – 114 (ตัวอย่างที่ 21)

ตัวอย่างที่ 21 เทคนิคเสียงหลอก harmonic เพื่อเลียนเสียงกริ่งของรถจักรยาน “สามล้อถีบ” (ห้วงที่ 85 – 89)

ตอนจบ (Final) เป็นการนำทำนองหลักมาใช้เทคนิคการเล่น (ตัวอย่างที่ 22) และใช้การขยายส่วนลักษณะจังหวะ (rhythmic augmentation) ในตอนท้ายเพลง (ตัวอย่างที่ 23)

ตัวอย่างที่ 22 การเลียน “สามล้อถีบ” ห้วงที่ 115 – 120

ตัวอย่างที่ 23 การขยายส่วนลักษณะจังหวะ “สามล้อถีบ” (ห้องที่ 128 – 134)

ตอนที่ 5 เรือนแพ

ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อถึงเรื่องราวความรักระหว่างสาวเรือนแพกับหนุ่มสามล้อถีบ โดยจะใช้ระนาดเอกบรรยายถึงเรื่องราวของทั้งสองคนในลักษณะการประชันกันกับ วงออร์เคสตราและลักษณะในส่วนของเครื่องกระทบที่คล้ายกับจังหวะกลองยาวและ กลองมิ่งคละ ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านพิษณุโลก ท่อนนี้แบ่งออกเป็นตอนต่างๆ กัน หลายตอน สรุปได้ดังนี้

Intro	ห้องที่ 1 – 4
ตอน A (หนุ่มสามล้อถีบ)	ห้องที่ 5 – 41
ตอน B (สาวเรือนแพ)	ห้องที่ 42 – 64
Variation 1	ห้องที่ 65 – 75
Variation 2	ห้องที่ 76 – 97
Transition	ห้องที่ 98 – 103
Variation 3	ห้องที่ 104 – 120
Variation 4	ห้องที่ 121 – 148
ตอน C	ห้องที่ 149 – 184

เริ่มต้นด้วยตอนเกริ่นนำ (Intro) 4 ห้องแรกในบันไดเสียง A ไมเนอร์ แล้วเข้าสู่ ทำนองหลัก Theme A (หนุ่มสามล้อถีบ) ด้วยระนาดเอกในบันไดเสียง A ไมเนอร์ เพนตาโทนิค (A, C, D, E, G) หลังจากนั้นสลับให้วงออร์เคสตราบรรเลงในห้องที่ 12 – 30 และในห้องที่ 31 – 41 เป็นการบรรเลงในลักษณะประชันกันระหว่างระนาดเอก กับวงออร์เคสตรา (ตัวอย่างที่ 24)

ตัวอย่างที่ 24 ทำนองตอน A (หนุ่มสามล้อถีบ), “เรือนแพ” (ห้องที่ 30 – 34)

ตอน B (สาวเรือนแพ) ในห้องที่ 42 – 64 วงออร์เคสตราบรรเลงทำนองหลักในบันไดเสียง A เมเจอร์ ผู้ประพันธ์เลือกใช้เทคนิคการเปลี่ยนกุญแจเสียงคู่ขนาน (parallel key) เพื่อให้เกิดความแตกต่างระหว่าง Theme A และ Theme B ได้อย่างชัดเจน

Theme A' ในห้องที่ 65 – 75 ระนาดเอกบรรเลงทำนองหลักด้วยบันไดเสียง D เมเจอร์ แต่ยังคงใช้แนวเบสเป็นเสียง ลา เพื่อให้ได้ยินเสียงแนวเบสนี้เป็นเสียงเดียวกันกับกุญแจเสียงเดิมคือ A ไมเนอร์ อยู่ เสียงที่ได้ยินจึงเป็นคอร์ด D/A (ตัวอย่างที่ 25) ตัวอย่างที่ 25 ทำนอง Theme A' “เรือนแพ” (ห้องที่ 64 – 68)

Variation 2 วงออร์เคสตราบรรเลงทำนองแปร ในห้องที่ 76 – 97 โดยในครั้งแรกบรรเลงด้วยโอโบเป็นทำนองหลัก คลาริเน็ต บาสซูนและกลุ่มเครื่องสายที่ใช้เทคนิคการดีดสาย (pizzicato) บรรเลงประกอบ โดย Theme B' ในครั้งหลังเปลี่ยนให้ฟลูตบรรเลงทำนองหลักโอโบบรรเลงประสานเสียง พร้อมกับกลุ่มเครื่องสายดีดเครื่องลมทองเหลืองและกลุ่มเครื่องกระทบ และต่อมาในห้องที่ 98 – 103 ซึ่งเป็นช่วงเชื่อมผู้ประพันธ์ใช้เทคนิคการเปลี่ยนกุญแจเสียงคู่ขนานเช่นเดียวกับ Theme B โดยเปลี่ยนจากบันไดเสียง D เมเจอร์ ไปยังบันไดเสียง D ไมเนอร์ (ตัวอย่างที่ 26) ตัวอย่างที่ 26 ช่วงเชื่อม “เรือนแพ” (ห้องที่ 98-103)

Variation 3 ในห้องที่ 104 – 120 ระนาดเอกบรรเลงทำนองหลักในบันไดเสียง D ไมเนอร์ เพนตาโทนิค (D, F, G, A, C) โดยบรรเลงประชันกับวงออร์เคสตรา ผู้ประพันธ์ได้แนวคิดนี้จากเพลง Romeo and Juliet ประพันธ์โดยไซคอฟสกี (Pyotr Ilyich Tchaikovsky)

Variation 4 ในห้องที่ 121 – 148 วงออร์เคสตราบรรเลงทำนองหลักในบันไดเสียง D เมเจอร์ โดยมีระนาดเอกบรรเลงคลอไปด้วย หลังจากนั้นเข้าสู่ Theme C ในห้องที่ 149 – 184 ในช่วงนี้ทำนองและเสียงประสานจะเปลี่ยนไปค่อนข้างมากเพื่อต้องการสื่อให้เห็นถึงความโรรวมตึกที่เกิดจากความรักของสาวเรือนแพกับหนุ่มสามล้อถีบ ทำนองหลักในช่วงนี้จะอยู่ในบันไดเสียง A เมเจอร์ แต่จะมีการย้ายไปบันไดเสียง E เมเจอร์ แล้วย้ายกลับมาบันไดเสียงเดิมในทันที กล่าวคือคอร์ด A ซึ่งเป็นคอร์ดหลัก (คอร์ด I) ในบันไดเสียง กลายเป็นคอร์ดที่ 4 ในบันไดเสียง E เมเจอร์ และ

ในห้องที่ 160 ผู้ประพันธ์ยังคงใช้เทคนิคการเปลี่ยนกุญแจเสียงคู่ขนานอีกครั้ง คือ ใช้คอร์ด A ไมเนอร์ แล้วต่อกับคอร์ด A ในทันทีเพื่อกลับเข้าสู่บันไดเสียงเดิมก่อนที่ จะจบด้วยคอร์ด D ซึ่งเป็นบันไดเสียงหลัก (ตัวอย่างที่ 27)

ตัวอย่างที่ 27 ตอน C “เรือนแพ” (ห้องที่ 149 – 154)

สรุปผลการวิจัย

บทประพันธ์เพลง “เสียงแห่งพิชญโลก” สำหรับวงซิมโฟนีออร์เคสตรา บรรลุผลสำเร็จตามที่ผู้วิจัยได้ตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ไว้ โดยทำนองหลักในแต่ละท่อนจะแตกต่างกันตามสถานที่ ทำนองที่ประพันธ์ขึ้นเป็นบทเพลงที่อิงกุญแจเสียง ทำนองหลักส่วนใหญ่จะใช้บันไดเสียงเพนตาโทนิค สอดคล้องกับฉันทลักษณ์ที่กล่าวว่า บันไดเสียงเพนตาโทนิคใช้แพร่หลายในประเทศแถบเอเชีย เช่น ไทยจีน ญี่ปุ่น เป็นต้น (Pancharoen, 2021, p. 148) ซึ่งผู้วิจัยต้องการสื่อถึงความเป็นท้องถิ่น ซึ่งจะได้สำเนียงแบบดนตรีตะวันออก โดยใช้เทคนิคการประพันธ์เพลง อัตราจังหวะ รูปแบบจังหวะและบันไดเสียงที่ไม่ซับซ้อนมากนัก ใช้หลักการของการแปรทำนองเพื่อให้ยังคงทำนองหลักอยู่ บทประพันธ์เพลง “เสียงแห่งพิชญโลก” สำหรับวงซิมโฟนีออร์เคสตรา เป็นบทประพันธ์เพลงร่วมสมัยมีความยาวประมาณ 30 นาที แบ่งออกเป็น 5 ท่อน กล่าวคือ

ท่อนที่ 1 วัดใหญ่ หรือ “วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร” ถือเป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองของชาวพิชญโลก แนวคิดในการประพันธ์ได้จากบรรยากาศการเข้าปนมัสการพระพุทธชินราชของผู้คนที่มีความศรัทธาในองค์พระพุทธชินราช เมื่อนมัสการองค์พระแล้วมักจะไปเสี่ยงโชคด้วยการซื้อฉลากกินแบ่งรัฐบาล เสียงของท่อนนี้ผู้ประพันธ์

ใช้บทสวด “ไตรสรณคมน์” มาสร้างเป็นทำนองเพื่อสื่อให้เห็นถึง พระพุทฺธ พระธรรม และพระสงฆ์

ตอนที่ 2 พระราชวังจันทน์และศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราชนอกจากวัดใหญ่แล้ว พระราชวังจันทน์ก็เป็นสถานที่สำคัญของประวัติศาสตร์ของจังหวัดพิษณุโลกเช่นกัน ในครั้งอดีตเคยเป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์หลายพระองค์ รวมทั้งสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเมื่อครั้งยังทรงพระเยาว์ ท่อนนี้จึงมีความเกี่ยวพันกัน แนวคิดของเพลงพระราชวังจันทน์เกิดจากเรื่องเล่าที่กล่าวถึงความฝันของอาจารย์ที่เข้าเวรกลางคืนของโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมสมัยก่อนว่าได้ยินพบเห็นกองทัพของพระนเรศวร หลังจากนั้นก็มีผู้พบซากอิฐเก่าขณะกำลังจะก่อสร้างสนามบาสเกตบอล ผู้ประพันธ์จึงสร้างทำนองให้เหมือนกับภาพความฝันดังกล่าวในท่อนพระราชวังจันทน์นี้ ส่วนท่อนศาลสมเด็จพระนเรศวรนั้น ใช้แนวคิดจากบทเพลงประโคมแตร (fanfare) ซึ่งตามลักษณะของบทเพลงประเภทนี้น่าจะสื่อถึงพระมหากษัตริย์ได้เหมาะสมที่สุด

ตอนที่ 3 ก๋วยเตี๋ยวห้อยขา เป็นสถานที่หนึ่งที่มีก๋วยเตี๋ยวคนเข้าไปรับประทาน อาหาร ประเภท “ก๋วยเตี๋ยว” เพราะอยู่ใกล้กับวัดใหญ่และลักษณะของร้านที่พิเศษกว่าที่อื่นๆ คือมีการจัดให้ลูกค้า สามารถนั่งแบบห้อยขาลงมาได้ รสชาติของก๋วยเตี๋ยวที่นี่จะมีลักษณะที่พิเศษด้วยเช่นกันคือ ใช้ถั่วฝักยาวหั่นเฉียงแทนถั่วงอก ซึ่งเป็นลักษณะจำเพาะที่นิยมในจังหวัดสุโขทัยแต่ก็ได้ได้รับความนิยมจากชาวพิษณุโลกและผู้ที่มารับประทานก๋วยเตี๋ยวห้อยขาเช่นกัน

ตอนที่ 4 สามล้อถีบ เป็นอาชีพที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวพิษณุโลก มีการส่งเสริมให้ประกอบอาชีพนี้เพื่อสนับสนุนเมืองท่องเที่ยวโดยการนั่งสามล้อถีบเที่ยวชมเมืองพิษณุโลกให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติ บทประพันธ์นี้ใช้เทคนิคการประพันธ์โดยใช้เทคนิค “วงจรรูสี่และวงจรรูห้า” ซึ่งคล้ายกับหลักการหมุนวนของล้อจักรยานมาสร้างเป็นทำนองหลัก และมีการแบ่งตามการท่องเที่ยวชมเมืองเป็น 5 ตอน อันได้แก่ วัดใหญ่ สถานีรถไฟ ตลาดรถไฟและสภาพการจราจร

ตอนที่ 5 เรือนแพ ท่อนนี้ได้แรงบันดาลใจจากคำขวัญประจำจังหวัดพิษณุโลก “พระพุทฺธชินราชงามเลิศ ถิ่นกำเนิดพระนเรศวร สองฝั่งน่านล้วนเรือนแพ หวานฉ่ำแท้กล้วยตาก ถ้ำและน้ำตกหลากตระการตา” ปัจจุบันเรือนแพสำหรับพักอาศัยเหลือไม่มากแล้ว ส่วนใหญ่จะเป็นแพของร้านอาหาร ผู้ประพันธ์ใช้การเล่าเรื่องราวของสาวเรือนแพกับหนุ่มสามล้อถีบมาสร้างเป็นดนตรีบรรยายและใช้ระนาดเอกเป็นตัวแทนของวิถีชีวิตแบบ

ชาวบ้านของหนุ่มสามล้อถีบที่มีความรักกับสาวเรือนแพ

ในส่วนของการจัดรูปแบบวงที่ผู้วิจัยใช้ในบทประพันธ์เพลง เป็นการจัดวงแบบมาตรฐานของวงออร์เคสตราโดยทั่วไป ประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทลมไม้ ได้แก่ ปิกโคโล (ใช้เฉพาะท่อน พระราชวังจันทน์และศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช) ฟลูต โอโบ คลาริเน็ตและบาสซูน ประเภทลมทองเหลือง ได้แก่ เฟรินซ์ฮอร์น ทรัมเป็ต ทรอมโบนและทูบา ประเภทเครื่องตีได้แก่ ทิมปานี ประเภทเครื่องสายได้แก่ ไวโอลิน วิโอลา เชลโลและดับเบิลเบส อีกทั้งใช้เครื่องประกอบจังหวะ อันได้แก่ กลองสะเนอร์ กลองใหญ่ ฉาบและระฆังราว (ใช้เฉพาะท่อน วัดใหญ่) นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องดนตรีไทย คือ “ระนาดเอก” เข้ามาบรรเลงร่วมกับวงออร์เคสตรา (ใช้เฉพาะท่อน “เรือนแพ”) ซึ่งระนาดเอกนั้นแสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้ดี สามารถสะท้อนวิถีชีวิตแบบชาวบ้านและเป็นเครื่องดนตรีที่มีศักยภาพในการบรรเลงสูง แต่ต้องมีการปรับเสียงระนาดให้เข้ากับระบบเสียงสากล จึงจะสามารถบรรเลงเข้ากันได้ดี ซึ่งในท่อนเรือนแพ จะใช้ระนาดเอกที่ปรับเสียงสากล 2 ราง คือรางที่ตั้งเป็นบันไดเสียง C เมเจอร์ และ รางที่ตั้งเป็นบันไดเสียง D เมเจอร์ สอดคล้องกับบทเพลง ภาวักสำหรับระนาดเอกและวงออร์เคสตราที่ประพันธ์โดยณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร (Dhamabuttra, 2010) เป็นบทเพลงที่นำระนาดเอกมาบรรเลงร่วมกับวงออร์เคสตรา โดยนำบางส่วนของบทเพลงพื้นบ้านทั้ง 4 ภาคของประเทศไทยมาผสมผสานเข้ากับทำนองของผู้ประพันธ์

อภิปรายผลการวิจัย

ดุชฎินินท์การประพันธ์เพลง “เสียงแห่งพิชญโลก” สำหรับวงแชมเบอร์ออร์เคสตรา ประกอบด้วย 5 ท่อน เป็นบทประพันธ์เพลงในรูปแบบอิงกัญแจเสียง โดยใช้เน็ตห้าเสียงในรูปแบบบันไดเสียงเพนตาโทนิค การเรียบเรียงเสียงประสานเรียบง่ายไม่ซับซ้อนสะท้อนถึงความเรียบง่ายของคนในท้องถิ่น เกิดจากการได้สัมผัสกับวิถีชีวิต ความเชื่อและสถานที่สำคัญในจังหวัดพิชญโลกของผู้วิจัย ท่อนแต่ละท่อนแตกต่างกันในเรื่องของกัญแจเสียง โหมดและบันไดเสียง แนวคิดในเรื่องการนำเอกลักษณ์ของจังหวัดต่าง ๆ มาเป็นวัตถุดิบในการประพันธ์ บทประพันธ์เพลงชุดนี้ของผู้วิจัยมีความสอดคล้องกับ Vongtaradon (2013) ซึ่งได้กล่าวถึงแนวคิดในการประพันธ์บทประพันธ์เพลงดุชฎินินท์ “กรุงเทพมหานคร” สำหรับออร์เคสตรา กระบวนการที่ 1 สีสันแห่งกรุงเทพว่าต้องการสื่อถึงความเป็นมหานครและเป็นเมืองหลวงของประเทศที่เป็นศูนย์กลาง

ความเจริญ เศรษฐกิจ การปกครองและสังคม ใช้แนวคิดในการจัดระบบเสียงที่หลากหลาย เช่น การใช้บันไดเสียงแบบโมด เทคนิคหลากหลายแจเสียง การผสมผสานโมดและบันไดเสียงเพนตาโทนิก และยิ่งสอดคล้องในเรื่องความเชื่อและระบบการจัดเสียงในบทประพันธ์เพลงดุष्ฎินิพนธ์ “เทวะ สวีทสำหรับวงออร์เคสตรา ประพันธ์โดย Potavanich (2015) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างบทประพันธ์ดนตรีคลาสสิกที่เข้าใจง่าย โดยอาศัยความเชื่อและศรัทธาในเรื่องเทพ ซึ่งองค์เทพที่เลือกมาใช้ในบทประพันธ์นี้ได้แก่ พระอาทิตย์ พระศิวะ พระอุมาเทวี พระพิฆเนศและพระจันทร์ และแต่ละองค์เทพมีการจัดระบบเสียงที่แตกต่างกัน แต่โดยรวมแล้วมีดังนี้ การย้ายบันไดเสียงกลุ่มไน้ตักัด การใช้โมดและบันไดเสียง

เอกสารอ้างอิง

- Dhamabutra, N. (2010). *Decoding and Analysis: Compositions of Narongrit Dhamabutra*. Bangkok: Tana Press.
- Jiajanpong, P. (1997). Phitsanulok: A choosing a city location. *Journal of the Faculty of Arts, Silpakorn University*. 19(1-2), 27-47. Retrieved October 30, 2021, from <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jasu/article/view/250770/170292>
- Phancharoen, N. (2011). *Dictionary of Musical Terms (4th ed.)*. Bangkok: Ket Karat.
- Pancharoen, N. (2021). *Music Theory (16th ed.)*. Bangkok: Ket Karat.
- Potavanich, V. (2015). *Doctorate music composition: DEVAS Suite for Orchestra*. (Doctoral dissertation). Chulalongkorn University.
- Sutthajit, N. (2003). *Musicalism: An appreciation for western music (8th ed.)*. Bangkok: Chulalongkorn University Press
- Vongtaradon, S. (2013). *Doctoral music composition: Bangkok Metropolitan for orchestra*. (Doctoral dissertation). Chulalongkorn University.